

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

== A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE ==

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és esztörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Kiszárok, papok, gazdasági egyleti tagok és közösi előjárók egész évre 8 K, tanítók, közösi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefonszám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefonszám 15.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SZÁSZ ENDRE

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, heva a köziratok, hirdetések és előfizetések kiadandók. — Köziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 3 fillérért más hirdetések első árszába szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztári chequeszámia 10,489. szám.

A bankkérdés.

Önálló, közös, avagy kartell-bank?

(Dr. D.) Vagyonnal rendelkező, ön maga iránt bizalmatlan, rossz üzletember, ha pénzt átengedi élelmes szomszédjának, hogy az azt saját jólété gyarapítására, gazdasági erősítésére felhasználja, föntartva a maga számára csekély összeget évről-évre pusztuló gazdasága úgy a hogy való támogatására; nemde elítélendő?

Milyen szánandó azon állam polgársága, hol a vezetők, a kormány férfiak, az ország végtagjaiból az ország szívébe befolyó pénzt, a nemzet vért, nem bocsátják ujólag a test föntartására, hanem más irányba terelik, állítólag gazdasági érdekek erősítésére, mely téves irányítás csak akkor tűnik ki, ha a test a sok vérvesztéstől lankadni kezd, ha az állami életben a betegség kórtüneteit látjuk.

Micsoda nemzet az, amely eltűri, hogy a tőle befolyó pénz igen jelentékeny részét arra használják, hogy egy vele versenyző nemzet élet erejét gyarapítsák, ő neki pedig csak a nélkülözés és szolgaság jut.

Igy néz ki, édes székely testvéreim, a közös-bank és ez által Hazánk.

tetterős, önmagában bizakodó, gazdasági érdekeit féltő és azt meg is védő, jövőjét biztosító nemzeté azonban az önálló bank.

A ki sem egyiket, sem másikat nem meri tenni, magyarárn beszélve, kertel, az felállítja a kartell bankot.

Eddig a közös banknak volt a napja. A Lajtán tuli érdekek és kezek úgy követelték, hogy egy olyan közös bank legyen, mely igen sok erőt nyerjen a magyar pénz és magyar országgyűlés által. Mely közös bank aztán az osztrák teremtmények vezetése által teljes erejével támogatassa, erősítse az osztrák ipart, földmívelést.

Voltak szószólói, prófétái a bank önállósításának, a nemzet gazdasági fejlesztésének. A függetlenségi párt több 40 esztendejénél, kitartóan harcol ezekért, de döntő többséget ez utóbbi évekig nem kapott.

Ezzel szemben a Lajtán tülről gondoskodtak mindig egy pár közjogi harcról, hogy a nemzet figyelme a gazdasági térről eltereltesék. Vajjon tud-e

az az ember dolgozni, kinek gazt dobnak a szemébe, míg azt ki nem törli?

Az általános szegényedésnek és a nemzet felebredésének kellett bekövetkeznie, hogy ezek a kérdések komolyan felszínre kerüljenek. A kivándorlásban és sok egyebekben mutatkozó szegénységnek kellett jelentkeznie, mely rendszeren a kis kunyhónál kezdődik, de csakhamar nagyobb tért hódítva, a palotákat is hatalmába keríti. Másfelől a nemzet felrázása készítette a gondolkozni szerető feket, hogy pénzügyi és hitelügyi viszonyainkat önállósítani kell, ha ezek alapján elakarjuk érní gazdasági önállóságunkat és sok más önállóságunkat.

Sok akadályt fognak gördíteni a magyar nemzeti önálló-bank létesítése elé. Nem elég ha szembe találjuk az uralkodó akaratát és az osztrák érdekeket, hanem igen jelentékeny azok száma is itt hazánkban, kik részben kényelemből, részben aggodalmaskodó természetük miatt, sőt sokan a kormány iránti rosszakaratból, a függetlenségi párt iránti ellenszenvből annak megbuktatására törekednek.

Ezek utolsó ütőkartáruál majd talán a kartell-bankot fogják ajánlani, mely magyar hivatalnoki karával némi látszatát tünteti fel az önállóságnak, de tényleg a nemzet hitel és pénzügyi viszonyait szolgáltató érdekeknek nem felel meg.

Lesznek nehézségek. Az említett politikai akadályokon kívül u. n. technikai akadályok is. Ilyenek elsősorban a közös bank részvényei legnagyobb részben minket ellenséges érzelmekekkel tekintők kezében vannak, továbbá a háborus hangulatok, milyennel a levegő tele van, pénzügyi műveletek keresztülvitelére nem legalkalmasabbak; lényeges nehézség az is, hogy a legutóbbi pénzügyi egyezmény egyik rendelkezése szerint a közös szolgáltatásoknál és minden oly viszonylatnál, hol Ausztria és közöttünk szerződés van, a fizetés arányban teljesítendő. Disagio esetén tehát azon állam, melynek bankjegye kevesebbet ér mint az arány, (szegénységünkönél fogva valószínűleg mi) többet fizet a közös költségekhez.

De ezen akadályok nem tesznek kishitűvé. Az ország közvéleménye és ennek hü kifejezője

a parlament többsége tántoríthatlan harciosa a magyar nemzeti önálló-banknak. Ez így is van jól.

Mert eltekintve attól, hogy a magyar nemzeti önálló-bank hazánk önállóságát és közjogi helyzetét teljes mértékben ki-domborítja, a kényszerhelyzet is rászorít.

Most az önálló-bank és gazdasági önállóságunk keresztülvihetőségének tizenkettedik óráját éljük.

A mint mindnyájunk előtt tudva van, a jelenlegi parlament által hozott és a király által szentesített törvényünk van, hogy Ausztria és közöttünk 1917-ben a gazdasági közösség megszűnik, már most vajjon az ipar-erős és jóval gazdagabb Ausztriával, a versenyt felvehessük-e, ha ezen jelzett időig iparunkat, pénzügyi és hitelügyi viszonyainkat meg nem erősítjük és ebből kifolyólag ha most az önálló-bankot fel nem állítjuk, vajjon képesek leszünk-e annak idején a vámsorompókat felállítani?...

Hivatása lesz ezen nemzeti banknak nemcsak ipar tekintetében függetleníteni hazánkat, hanem gazdasági viszonyainkat fejleszteni. Az ipar és kereskedelem önhatása folytán a bő-ségesebb munkanyújtás által a kivándorlást megakadályozni, a belforgalmat szélesíteni.

A külföld bizalmát a dolog természetéből kifolyólag megszilárdítja, így pénzügyi helyzetünk jobbra fordul, mely képessé fogja tenni igen jelentékeny állami terheinktől a könnyebb szabadulást.

Nézetem szerint az ország osztatlan közvéleménye legyen az 48-as avagy 67-es, ha az országot nem akarja rázkódtatásokra visszavetni, gazdasági függésben tartani, ha azt akarja, hogy Hazánk erős és hatalmas legyen, sorakozik azon vezérek mellé, kik az önálló magyar nemzeti bankot akarják és irgalom nélkül félre lökik azokat, kik annak ellenzői.

Gyáva népnek nincs hazája!

Az alispán választása elleni panaszz közigazgatási bírósági eldöntéséről a vármegye közönségét változatosabbnál változatosabb tendenciózus és hamis hírekkel nyugtalanítják. Utána jártunk a dolognak s meggyőződünk, hogy döntés még nem történt, sőt a bíróság az ügyel mult év nyara óta nem is foglalkozott. — Mihelyt a bíróság ítéletét meghozta, arról olvasóinkat tájékoztatjuk.

POLITIKA.

— A helyzet képe. —

Még mindig folynak a hamleti töprengések a magyar politika levegőjében. Pedig a válságról semmiféle irányban sincs szó. Nagy feladatok előtt állunk, súlyos kérdések várnak megoldásra: ennyi a tény. Arról azonban, hogy az ország a régi elavult mederbe visszazökkenjen, szó sem lehet. Magyarország ma új kor felé halad és mivel ez az irány szerves összeköttetésben áll és szinte elválaszthatatlan azoknak személyétől, akik megteremtették, a személyekben sem eshetik — józanul tekintve a dolgokat — jelentékenyebb változás.

Az adóreform.

Az adóreformot általánosságban elfogadták. A felszólalásokból evidenter tünt ki az, hogy a miniszterelnök javaslatai az ország anyagi megerősödésének szolgálatában az állam pénzügyi egyensúlyát helyreállítva, hatalmas fejlesztőjévé fognak válni a polgárok jólétének. Ennek alapján a részletes vita is előreláthatólag közmelegnyugvást keltő eredménnyel fog végződni, mint a hogyan a Ház az általános tárgyalást kezelte.

Kossuth bécsi útja.

Hercegi látogatás.

Kossuth Ferenc a királyhoz megy, mihelyt az egészségi állapota engedi. Személyesen ad felvilágosítást a függetlenségi párt állásponjáról a bankkérdést és a katonai ügyeket illetőleg. Kossuth minisztert József királyi herceg felgyógyulása alkalmából meglátogatta és ötnegyed óráig időzött a Gresham-palotában levő lakásán s ehhez a magas látogatáshoz messzemenő kombinációkat fűznek.

A bank-kérdésről.

Justh Gyula egy tisztelgő küldöttség előtt a királyi kihallgatás után először nyilatkozott a bank-kérdésről. Az önálló bank gazdasági önállóságunk legelső feltétele. Ha ezt elejtjük, nem lesz önálló vámtérület sem és annak az államnak, mely gazdasági függetlenségéről lemond, el kell pusztulnia. Igy nyilatkozott a képviselőház elnöke s ebben neki igaza is van.

Verekedő osztrákok.

Az osztrák képviselő urak egy kis farsangi mulatságot rendeztek. A cseh és német szociálisták hajba kaptak s parázs verekedés kerekedett köztük a Reichsratban. A császár berekesztette az ülészakot és e hó végeig alig ha megnyitják, Hivatalnok-kormányt emlegetnek.

Válasz a nyílt kérésre.

A „Székely-Udvarhely” jan. 28-án megjelent számának a „Közönség köréből” c. rovatában a vármegye alispánjához intézett nyílt kérésre illetékes helyről a következő felvilágosítást nyertük:

Nem valószínű, hogy a kérdésben felhozott tényállás, úgy, a mint leírva volt megtörtént. Az 54300. sz. földmívelésügyi miniszteri rendeletet egyik járási hatóság sem magyarázhatja és nem is magyarázza a leírt módon. Ha a leírt eset megtörtént volna, úgy a sértett félnek módjában áll az eset és hatóság megnevezése mellett a szabályszerű módon jogorvoslatot keresni s azt meg is fogja találni.

A fölött 3 kérdésre a válasz következő:

Ad 1. A mézárások a levágandó állatot a járás központjában lakó állatorvoshoz behajtani s a húst újabb szemlére és lebélyegzésre székelyen bevinni nem tartoznak. Ragályos betegségekre gyanús állatot állategészségügyi szempontok miatt behajtani vagy le nem bélyegzett húst más községbe szállítani (a szövetkezett községek kivételével) nem is szabad. Tartoznak a mézárások a miniszteri rendeletben részletesen leírt minden oly esetben állatorvos-husvizsgálóhoz fordulni, midőn a nem állatorvos-husvizsgálókat odautasítja, vagy ha utóbbi véleményével nincsenek megelégedve s annak felülvizsgálatát kérik. Ezen esetben az állatorvost a szabályszerű díjak megilletik.

Ad 2. A mely község vagy szövetkezett községek területén hatósági állatorvos, husvizsgálóul alkalmazható magán-állatorvos és emberorvos nincs, valamint képesített husvizsgáló sem áll rendelkezésre, ott két év alatt egy alkalmas, lehetőleg a marhalevelkezelést is ellátni képes egyén községi költségen ki képeztetendő és alkalmazandó. Községi előjáró husvizsgáló nem lehet.

Ad 3. A huszsemle-díjaknak az eddigi alapon való szedése a megalkotandó új szabályrendeletek jóváhagyása előtt jogos.

Megjegyzendő, hogy az alispánnak törvény vagy szabályrendeletek felletti vagy hatáskörébe tartozó ügyekre vonatkozó hírlapi polemikákra sem kedve, sem ideje nincs. Tessék vélt sérelem esetében hivatalában panaszolni.

Homoród új kezében.

Nagy tervek küszöbén.

(Saját tud.) Alig van a világnak más tájéka, amely ásványvízforrásokban, gyógyfürdőkben gazdagabb volna, mint a mi szűkebb hazánk: Erdély. A székelyföldi vármegyékre éppenséggel bőven jutott az áldás s igazán nem a természet hibája, ha nem igyekszünk kiaknázni, értékesíteni, a mihez olyan könnyen jutottunk hozzá. Hogy ne menjünk messze, itt van Udvarhelymegyében Homoród-fürdő, a közelben Borszék, Korond s még egy sereg gyönyörű fürdőtelep, amelyeknek kellő vezetés mellett mindenike, ha nem is világ, de országos fürdővé válhatott volna. Most vegetál mindenik, ezért folytat

szinte emberfölötti küzdelmet, hogy valahogy az évi rezséhez hozzájuthasson. Arra, hogy fejlessze, s ez által nagyobb közönséghez juttassa fürdőjét, nem gondol egyik fürdőtulajdonos sem. Így aztán igazán nem csoda, ha évről-évre néhány fürdővendéggel kell átvesződniük az erdélyi fürdőknek a szezonon, azzal a reménységgel zárva le az esztendő, hogy talán másképp lesz a — jövő nyáron.

Pedig bizonyos, hogy semmi sem lenne könnyebb, mint állandó, nagy közönséget teremteni a most még küzködő erdélyi fürdőknek. Az erdélyi részek intelligens közönségén kívül nem volna nehéz a szomszédos Románia gazdag bojárságát idecsábítani, állandó vendéggé tenni nálunk. Természetes, hogy ez csak úgy lehetséges, ha a fürdővendég épp úgy megtalálja itt a modern kényelem minden eszközét, mint például Abáziában, vagy a Lidón.

Hogy azonban mindez csak a távoli jövő zenéje, talán mondanunk sem kell. Annál nagyobb örömmel kell fogadnunk minden olyan törekvést, amely ezt a nagy célt egyengeti s a mely a székely fürdők emelését célozza. Udvarhelymegye egyik legszebb pontján fekvő, a környéken régóta népszerű Homoród-fürdőről van szó, amely már a legközelebbi hónapokban nagy átalakításokon fog átmenni. Kápolnásfalu község, amelynek tulajdonában van a fürdő, — mint értesülünk — Konez Ármin székelyudvarhelyi gyógyszerészszel kötötte meg 15 évre a szerződést a fürdő bérelésére vonatkozólag. Az egyezményt még a vármegye közgyűlése is felül fogja bírálni. Mi azonban kétségtelennek tartjuk, hogy az e tárgyban hozandó határozat csakis megerősítő lehet. Ez pedig Homoród-fürdő tökéletes megújodását fogja jelenteni.

Beszéltünk az új bérlővel, Konez Árminnal, aki vázlatosan előadta azokat a terveket, amelyeket Homoród-fürdőn már a szezon megkezdéséig meg akar valósítani. A tavasszal — függetlenül a bérlő személyétől — hatalmas emeletes palota építését kezdi meg a fürdőn. Konez ezt penzió-szerűleg akarja használatba venni s gondoskodni kíván arról, hogy a közönség megszeresse nyári tartózkodási helyét. Elsősorban a fürdő sétaterreit, utait fogja tökéletesen átalakítani, emellett pedig segíteni fog azon a régi panaszon is, hogy a fürdő ugyszólvá hozzáférhetetlen. Székelyudvarhelyről társaskocsi közlekedést létesít Homoródig, az sincs kizárva azonban, hogy automobil-közlekedést létesít a város és a fürdő között. Egyebekben is nagyszabású tervekkel foglalkozik a fürdő bérlője, amelyek azonban csak akkor válnak aktuálisokká, ha a bérlő ügye befejezett ténynyé válik. Ez pedig a vármegye szempontjából is óhajtott volna.

SZINES KÉPEK.

Mire jó az antialkoholizmus. — Mikszáth harrierje.

A megyebeli főszolgabírák ugyan csak fohászhatnak most az Istenhez. Minden falu megválasztotta a maga bíráját s így immár a főbírók is kaphatnak mást ebédre — mint

friss kolbászt és nyulpecsenyét. — Tudvalevő ugyanis, hogy a bíróválasztásokkal szinte végzettszerűleg van összekötve a kolbász-lakoma, no meg a jóféle papramorgó. Ezek elől nem huzhatja ki magát egy választást vezető szolgabíró sem.

De hát kivételek mindenütt akadnak s ilyen kivétel a mi kitűnő főbíránk Demeter Lőrinc dr is, a kivel megegett az a csoda, hogy még a legnagyobbívóbb községben sem ment le a torkán egyetlen pohár bor sem.

Kínálni pedig kínáltak eleget, de a főbíró komoly méltósággal mutatott a szíve fölött levő gomblyukára:

— Nem lehet bátyám; tiltja a fogadásom, meg ez a jelvény.

A jelvényen pedig ez állott:

**Ne igyék alkoholt!
Antialkoholisták Szövetsége.**

Azóta gyakran emlegeti Demeter Lőrinc dr főbíró, mikor a fehér asztal mellett pityázásra kerül a sor:

— S még mondjátok, hogy nem okos dolog az az antialkoholizmus! Ha a jelvényem nincs, akkor vagy tartózkodom az italtól és jólkü székely atyámfiait sorra megsértöm, vagy pedig az alkohol semmiféle nemétől meg nem szabadulok s tolem aztán azt választhatják bírónak, akit éppen akarnak...

Egy vidéki jószágigazgató járt a napokban Udvarhelyt. Egy barátjánál ebédelt s ebéd után — hihetetlen bár — de irodalomra került a szóbeszéd. Az igazgató kitért ekkor:

— Ugyan kérem, ne beszéljenek nekem irodalomról. Lássák nekem iskolatársam volt az a Mikszáth Selmeczen. Én vagyok, ami vagyok és mi lett az a szerencsétlen Mikszáth? Már erdőigazgató lehetne és írhatná a verseket, ha még ez a bolondja.

És ez az öreg ur egy kulturegyesület diszelnöke!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Mal vezércikkünk.** Előkelő kézből, ismert megyebeli politikus tollából vesszük mai vezércikkünket. A politika homlokterében álló legaktuálisabb kérdést, a bank-ügyet veszi tollhegyére a cikkíró, aki régi függetlenségi ember, oszlopos alakja volt a nemzeti ellenállásnak és ma is tagja az országgyűlési függetlenségi pártnak. Ez a cikkely tehát nemcsak publicisztikai szempontból figyelemreméltó, hanem érdekes dokumentuma annak is, hogy az önálló bank kérdése erősen foglalkoztatja a függetlenségi párt tagjait s anélkül bizony aligha lesz meg a kibontakozás.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dr. Sebessy János alispánt a székelykereszturi állami tanítóképző intézethez igazgató tanácsossá nevezte ki.

— **A város közgyűlése.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete a hónap második felében közgyűlést fog tartani. A polgári leányiskola ismeretes ügye kerül szóba a közgyűlésen, amely nagy érdeklődésre számíthat.

— **Kitüntetett tanító.** Az országos központi hitelszövetkezet igazgatósága némi szerény tanujelét kíván-

ván adni amaz igazán érzett elismerésének és halálának, amellyel Orbán Imre égei tanító a szövetkezeti eszme terjesztése és érvényesítése körül egy évtizeden át kifejtett önzetlen, időt és fáradságot nem kímélő tevékenységeért adózik, legutóbb tartott teljes ülésében elhatározta, hogy nevezett tanítót, mint a szövetkezeti ügy lelkes barátját diszoklevéllel tünteti ki. Az oklevelet már el is küldötték; nagy örömet szerezvén a kitüntetett tanítónak.

— **Közgyűlés.** A helybeli Tisztviselői kör ma d. u. 4 órakor évi közgyűlést tart saját helyiségében.

— **Szabad lyceum.** Az ipari munkások szabad lyceumán minap 122 hallgató előtt a hőről, fényről és a hangról Dénes Ferenc főreáliskolai tanár tartott figyelemmel hallgatott előadást, melynek végeztével Szőke Áron iparostanuló szavalta Petőfinek Három fiu c. költeményét. Ma délután Biró Sándor tanár fog előadást tartani.

— **Meghívó.** A székelyudvarhelyi fogyasztási és értékesítő szövetkezet f. hó 18-án d. u. 5 órakor a vármegyei ház kistermében rendes évi közgyűlést tart, melynek tárgyai az igazgatóság jelentése az 1908. évről és a zárszámadás előterjesztése, a felügyelő bizottság jelentése, a mérleg elfogadása, a felmentvény megadása, az igazgatóság előterjesztése a felszámolás iránt, a felszámoló bizottság megválasztása, alapszabályszerű indítványok. Székelyudvarhely, 1909 február 6. Az elnökség.

— **Bem-utcai kisajátítások.** A város képviselőtestülete tudvalevőleg kimondta, hogy a Bem-utca környékének rendezése céljából négy házat kisajátít s a nyert területet az utca kiszélesítésére használja föl. A kisajátítások mintegy 18 ezer koronába kerülnek a városnak s ha ez megtörténik, tulajdonképpen megtörténne az első lépés a tisztviselőtelep megalkotásához. A Bem-utca ugyanis a Küküllőre torkollik s a itt verendő hid kötné össze a várost új városrészével a tisztviselőteleppel. A kisajátításokat kimondó közgyűlési határozatot most terjesztették föl a belügyminiszterhez jóváhagyás végett.

— **A jövő kereskedői.** Kellő tudás és legszélesebb körű szakértelem nélkül — senki sem boldogulhat. Valóban közszükséglet pótol e téren a kereskedő ifjak könyvviteli tanfolyama, mely szerdán este 8 órakor a helybeli áll. kő- és agyagipari szakiskolában 35 beiratkozott hallgatóval kezdetét vette. Minden dícséret és elismerés megilleti a tanfolyam kezdeményezőjét és hálás köszönet a kereskedelemügyi kormányzatnak, hogy ily gyakorlati irányban kívánja fejleszteni kereskedelmünk és iparunk tényezőit. A tanfolyamot Hargita Nándor szakiskolánk derék igazgatója nyitotta meg s ezután Martinovits Szilárd az Udvarhelymegyei takarékpénztár tekintélyes főkönyvelője, a tanfolyam vezetője megkezdte az oktatást. Hogy e tanfolyamra mennyire szükség van, azt fényesen igazolja a jelentkezők nagy száma, mely még valószínűleg szaporodni fog. Csak előre; minden ember annyit ér, a mennyi szorgalommal és tudással bír. Minél többet tanulunk, annál inkább meggyőződünk, hogy mily keveset tudunk. A tanfolyamok iránya pedig most találta meg az igazi utat, mely Ma-

gyarország függetlenségét, szabadságát fogja így porszemként kiépíteni. Ezt munkálnia kell minden igaz magyarnak ha — a költő szerint — itt élni akar...

Veszett ebek garázdálkodtak a hét végén városunk utcáin. Mint sajnálattal értesülünk — többeket megátámadtak és meg is sebeztek. Így Kertész Albert állami tanító Béla nevű középiskolai II. osztályos fiát is megsebezte egy kutya. A tehetséges fiút szülői azonnal Budapestre, a Pasteur-intézetbe szállították. Az egyik veszett kutya Felsőboldogfalvára került, a hol egy felnőtt embert szintén összemart. Tegnap délután a hatóság 40 napi szigorú zárlatot rendelt el a kutyákra, de azért szükséges a kóborló ebektől való óvakodás.

A Népművelési Egylet estélyéről lapunk múlt számában közölt tudósításunk kiegészítésül megemlítjük, hogy a „Migrén” című bohózatban foglalt dalokat Boér Gyula pozsonyi fiatal zenészerző írta, melynek főbemutatója, kellemes muzsikája a bölgyeszereplők előadásában szintén hozzájárult a bohózat sikeréhez.

Felülfizetők. A népművelési egylet estélyén, mely kétség kívül a szezon egyik legsikerültebb mulatósága volt, felülfizettek: Ugron Ákos 10, Solymossy Endre 13, Dr Urbányi István 10, Dr Sebessy János 7, Becsek Aladár 5, Lőrinc László 5, Dr Solymossy Lajos 5, Szobotka Rezső 5, Vajda Ferenc 5, Barabás András 4, Embery Árpád 4, Révffy Zoltán 4, Gönci Lajos 3, Gyertyánffy Boldizsár 3, Persián János 3, Novák Dávid 3, Burger Arthur 2, Fernengel Gyula 2, Hegedüs Lajos 2, Gróf Mikes János 2, Sándor Mózes 2, Szabó András 2, Zakariás Ödön 1-80, Csiki Dénes 1-20, Balássy Ignác 1, Bartók István 1, Csanády Zalan 1, Dézsy Lajos 1, Ferenczy Ferenc 1, Ferenci Károly 1, Gáspár Boldizsár 1, Haberstumpf Károly 1, Hein Pál 1, Horváth József 1, Imrich Vilmos 1, Jakab János 1, János Péter 1, Kelemen Lajos 1, Siegmund József 1, Schlosser Vilmos 1 K, Jakab P. Dávid 80 f, Holstein Simonné 60 f összesen 121 K 40 f. Fogadják mindannyian a nememes ügy érdekében hozott ajándékot a rendezőség halás köszönetét. Az estély összes bevétele 730 K 70 f, a kiadás 446 K 10 f, így a tisztá jövedelem 284 K 60 f, mely a meghívóban jelzett célra fog fordíthatni.

Favágógép. Orosz Sándor helybéli géplakatos egy 10 lóerejű benzinnemű géppel való favágás és cséplés iparszerű gyakorlására a városi tanácstól iparhatósági engedélyt nyert.

Sötét bűn. Az emberi romlottságnak megdöbbentő képét tárja elő az az eset, amely a napokban Baróth mellett történt s amelyről most tették jelentést a székelyudvarhelyi csendőrségnek. Egy kis 12 éves szolgálóleány Baróthról igyekezett Olasztelek felé, mikor észrevette, hogy egy szállott külsejű cigány követi. A kis leány Molnár Borbála meggyorsította lépteit, a cigány azonban így is csakhamar utólérte s szó nélkül a földre teperte s merényletet követett el ellene. A leányka rémülten sikoltozott segítségért, az elvetemült ember azonban félelmes hangon ordított rá:

— Ha nem hallgatsz, azonnal megöllek.

A zajra figyelmes lett egy Egyed Antal nevű székelyember, aki segítségére sietett a leánynak. A cigány a közeledő lépések zajára felugrott s futásnak eredt. A nagy hóban nem tudott haladni s így Egyed még idejében megragadhatta s átadta a csendőrségnek. A cigányt letartóztatták s kiderült, hogy hasonló büntényt egyizben már követett el s csak azért nem jelentették föl, mert félték, hogy bosszút fog állni.

Az ásványvíz-kartell kudarca. Ismeretes az az eléggé nem helyteleníthető akció, amely az ásványvíz kartell s vele együtt az ásványvizek tetemes megdrágulását eredményezte Sajnosan kénytelen érezni ennek hatását Udvarhelyvármegye és Székelyudvarhely is, noha elégtételtől azt is feljegyezhetjük, hogy nálunk alapos kudarc érte a kartell. A Székelyföld egyik legerősebb ásványvizét a homoródi forrás szolgáltatja, amelynek bérlelője Kone Ármán székelyudvarhelyi gyógyszerész, aki most magát az egész fürdőt bérbe vette. A kartell emberei őt is megkörnyékezték, őt is be akarták vonni a kartellbe. Azt akarták, hogy megszüntessék az udvarhelyi korszós behozatalt s ehelyett nálunk is horribilis árakon, üvegekben hozták volna forgalomba a homoródi vizet. Utóbb már nem bánták, ha meg is marad a korszós rendszer, azonban az árakat föl akarták emelni. Ebbe aztán már nem ment bele Kone s így itteni kísérletezésük balul ütött ki a kartelles uraknak.

Szomorú statisztika. A „Tuberkulózis” most hozzánk érkezett számában szomorú kimutatást olvasunk a tüdővész pusztításáról Magyarországon. Iszonyu arányban szedi áldozatait ez a nemzetpusztító betegség, amely — sajnos — a székely vármegyét sem kíméli meg. A statisztika, a melyet hiteles adatok alapján állítottak össze, a múlt esztendő szeptember haváról szól. Eszerint Udvarhelyvármegyében harmincan haltak meg tüdővészben egy hónap alatt. Brassóvármegyében 13, Csikban 28, Fogarasban 18, Háromszékben 38, Maros-Tordában 40 a tüdővész haláleset száma. Szóval a mi vármegyénk éppen nem marad a többi mögött, ámbar ebben a tekintetben az volna a kívánatos, hogy valamennyi megelőzzön bennünket.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylettől.

Szám: 17—1909.

Meghívó.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület folyó hó 11-én (csütörtökön) d. e. 11 órakor a vármegyeház kistermében választmányi ülést tart, melyre a tagok tisztelettel meghívottak.

Tárgy: Folyó ügyek.
Székelyudvarhelyt, 1909. február hó 7-én.

Az elnökség.

A Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság, mely tudvalevően szüléttel kapcsolatban a megyénkbeli s bányáknál is nagyszabású tevékenységet folytat és Parajdon szervezett kirendeltséget s üzemelepet tart fenn, február 4-én tartotta 18-adik évi rendes közgyűlését Herzog Péter báró elnöklésével; a jegyzőkönyvet Szalai Béla igazgató vezette. A köz-

gyűlésen előterjesztett igazgatósági jelentés első sorban általánosságban utal arra, hogy az előző évi gazdasági válság a lefolyt üzletévben még mindig éreztette hatását; ennek következtében, valamint a szűk termés folytán is a hazai közgazdaság csak igen lassan pótolta az előző év hátrányait; a külföldi s főleg a Kelet országaival való forgalom tekintetében viszont az év második felében beállott külpolitikai bonyodalmak idéztek elő igen kedvezőtlen helyzetet. Ily körülmények között tehát az előbbi években létesített összeköttetések és szervezettek fenntartása magában is nehéz feladatot képezett, de — mellett a társaság igen nagy gondot fordított üzleteinek benső fejlesztésére s az ezirányban elért eredmények tényleg kielégítőek is. A társaság banküzlete ismét nagyobb arányokat öltött; a váltóleszámitolási üzlet több millió koronányi forgalommal jelentős mértékben túlhaladja az előző évi adatokat, de ennek dacára kétes követelés gyanánt mégis kisebb összeg volt leirandó; a takarékbetét-könyvekre és folyószámlára elhelyezett betétek immár 18 millió koronára emelkedtek s hasonló arányban gyarapodott a váltóüzleti forgalom is. Főként az utóbbi két üzletágnak tovább fejlesztése, valamint az üzletfelek igényeinek könnyebb kielégítése céljából a társaság az év végén bankfiókot létesített VII. Erzsébet-körút 12. szám alatt és terve vette újabb fiókok felállítását; ugyancsak az elmúlt évben kezdődött meg az adóhiteljótállási üzlet művelése is. A társaság régebbi alapításai közül a fiumei, temesvári, szabadszabai és pozsonyi intézetek mind kedvező fejlődésnek örvendenek s kielégítő eredményt szolgáltatnak; a faipar körében vállalt érdekeltségeket ez iparág nyomott helyzete egyáltalán nem érintette; a tornai uradalom értékesítésére alakult konzorcium pedig a birtok értékesítését előnyösen vitte keresztül, azonban az ebből eredő konzorciális haszon elszámolása a jövő üzletévnek tartatott fenn. Az Egyesült Gipszgyárak Részvénytársaság mindjárt most lezárult első üzletévében kielégítő osztalékot fizetett. A társaságnak külföldi pénzügyi vállalkozásokban részesei az elmúlt évben nyereséggel lebonnyolódott; újabb pénzügyi műveletekre a fentebb érintett viszonyok a belföldön is kevés módot nyújtottak; mégis alkalma volt a társaságnak a 128 milliónyi magyar koronajáradék-kötvények elhelyezésére alakult bankcsoportban részvehetni, továbbá biztosította magának az Agrárbankkal együttesen a Drávavölgyi Helyiérdekű Vasút finanszírozását, végül legelsőrendű külföldi cégekkel egyetemben megalapította a Cserzőanyag-Gyár Részvénytársaságot, melynek fiumei gyára építés alatt van. A kiviteli üzlet keretében az év első felében elért kedvező forgalmi eredményeket teljesen lerontotta az a bojkottmozgalom, melyet a politikai viszonyok alakulása a Balkán-félszigeten a magyar és osztrák cikkek bevitele ellenében támasztott s bár a társaság exportüzletének az utóbbi években nemzetközi alapokra való helyezése nagymértékben ellensúlyozta a kedvezőtlen hatást, a viszonyok közben történt megjavulása dacára nyilvánvaló, hogy a bojkott a hazai kivitel részére évtizedek nehéz munkájával megszerzett pozíciókat és összeköttetéseket erősen megrázkodtatta. A társaság szüléttel szervezte: a Magyar Királyi Söjvédők Vezérigynöksége ezidén is kedvező fejlődést mutat, jóllehet az év második felében ismét küzdenie kellett azokkal az immár három év óta rendszeresen visszatérő nagy nehézségekkel, melyeket az országos vágyonhiány okozott s hogy ezáltal a baj a tavalyinál mégis csekélyebb mértékben volt észlelhető, azt az ország számos pontján létesített tartalék készlet raktárak

tették lehetővé. Ennek köszönhető, hogy a sóeladás mennyisége az előző évek színvonalát túlhaladta és hogy a társaság ügyfelei igényeinek kielégítésében kevésbé volt akadályozva. A konyhasó forgalmában évről-évre nagyobb teret nyer a finom asztalisó fogyasztása; a marhasó fogyasztása az előző években elért nagy növekedés dacára még mindig előrehalad; az iparsó használatának terjesztése és az iparsó-adminisztráció tekintetében pedig ismét folytatódólagos eredményekről számolhat be, úgy hogy az olcsó iparsó kedvezményében részesülő iparosok száma immár túlhaladja a 3000-t. Hasonlóan kielégítő a sókivitel alakulásának adatai is; ez üzletág gyarapodást nyert a Braziliába irányuló újabban kezdeményezett kivitel révén. A gépzület eladási tevékenysége a kedvezőtlen természetviszonyok révén kivált az exportterületeken gátolva volt, azonban Oroszországban kielégítő eredmények voltak elérhetőek, sőt a társaság az ottani üzlet újabb erélyes felkarolását is megindította. A Fehér Miklós Gépgyár Részvénytársaság kedvezően volt foglalkoztatva s a lefolyt évre ismét 6 százalékos osztalékot fizet. A deligyművelés aukciós intézményének további fenntartására vonatkozó megállapodások úgy a székesfővárossal, mint a kereskedelemügyi miniszteriummal létrejöttek, úgy hogy ez az üzletág újból való szervezése lehetővé vált; a szicíliai katasztrófa ez üzletágot közvetlenül nem érintette. A cserzőanyagüzlet igen jó anyagi eredményt szolgáltatott; a Fiumében épülő fentemlített gyár készítményeinek bizományi árusítása révén ez üzletág forgalmának jelentékeny gyarapodása várható. — A jelentéssel kapcsolatos zárószámadások szerint a mérleg 2,353,005 korona tiszta nyereséggel zárul. A közgyűlés az igazgatóság előterjesztéseit elfogadva, határozatilag kimondta, hogy az említett összegű tiszta nyereségből az alapszabályszerű levonások után a tavalyihoz hasonló osztalékul részvényenként 36 korona fizetessék ki február 5 től kezdve, a tartalékalap 250,000 korona dotációval 7-4 millió koronára emeltessék, a fennmaradó 187,822 korona pedig az új üzletév számlájára vitessék át.

A makacs meghülest

és köhögést gyorsan enyhíti a SCOTT féle Emulzio.

A Scott-féle Emulzio

annyira kellemes ízű hogy azok a kik nem bírják el a *közhörséges* csukamájolaj ízét, könnyen, sőt élvezettel táplálkoznak a

SCOTT-féle Emulzio-val.

Azonkívül a Scott-féle Emulzio sokkal jobb hatást az egészségre.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Nyomdász - tanuló-

nak 2-4 középiskolai osztályú végzett fiút felvesz Betegh Pál villamos erőre berendezett könyvnyomtató intézetébe.

A szerkesztésért felelős Betegh Pál

1397—1909. tkvi sz.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. igazságügyminiszter 1906. évi július hó 6-án 14114—1906 szám alatt elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó **Koroná** község telekkönyveibe felvett mindazon ingatlanokra nézve, melyekre az 1886. évi 29. t. c., 1889. évi 38. t. c. és az 1891. évi 16. t. c. cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi 29. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyes bitésével kapcsolatosan fogantatosi kassák.

E célból a helyszíni eljárás **Koroná** községben 1909. évi március hó 16-ik napján fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. mindazok, kik a telekjegyző könyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, a kiküldött bizottság előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel.

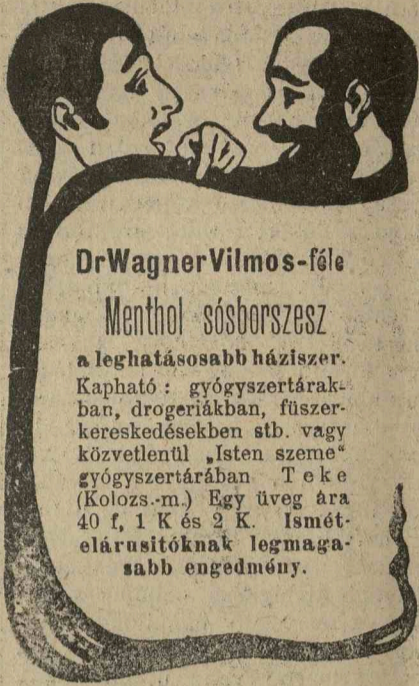
2. mindazok, kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, az átiratra az 1886. évi 29. t. c. 15—18. §-ai és az 1889. évi 38. t. c. 5., 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és igényeiket a kiküldött előtt igazolják, vagy odahassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejötte előtt a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben ezuton jogait nem érvényesíthetik és a lélyeg és illeték elégedési kedvezménytől esznek.

Továbbá mindazok, kiknek tényleg már megszűnt követelésekre vonatkozó zálogjog, vagy megszűnt

egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve; ugyszintén az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jogoknak törlését kérelmezzék, illetve, hogy a törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesseg kedvezményétől esznek.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.
Székelyudvarhely, 1909. január hó 25-én.

BARDOZ ÁRPÁD,
kir. törvényszéki albiró.

Dr. Wagner Vilmos-féle

Menthol sósborszesz

a leghatásosabb háziszser.
Kapható: gyógyszerárakban, drogeriákban, fűszerkereskedésekben stb. vagy közvetlenül „Isten szeme” gyógyszerárakban. Teke (Kolozs-m.) Egy üveg ára 40 f., 1 K és 2 K. Ismét-elárúsítóknak legmagasabb engedmény.

Arlejtési hirdetmény.

Székelyderzs község (Udvarhelym.) tizenkilencezer koronás költségvetéssel az építendő **körjegyzői lak és község házára** 1909. febr. 21-iki határidővel **árlejtést** hirdet.

Az árlejtés megtartására **1909. február 21-én délután 4 óráját** tüzzük ki a körjegyzői irodába.

Arlejtési feltételek, tervrajz és költségvetés, valamint egyéb tudnivalók a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Bánatpénzül 10 százalék tendő le készpénzben.

Kelt Székelyderzs, 1909. január 25.

Ifj. Toró Dániel
közs. biró.

Koncz János
körjegyző.

Szép jelmezzruhákat

estekre olcsón lehet kölcsön venni

Karda Dénes

fűszerkereskedésben Székelyudvarhelyt, Kossuth Lajos utca 61. sz.

Eladó beltelek. Székelyudvarhelyt, Bathory-ut 2. sz. alatt levő épületes beltelek eladó. Értekezni Pálhegyi Mózes agyagfalvi lakossal lehet.

Széna első minőség **eladó** egy asztaggal Korond-fürdőn. — Értekezhetni levél útján Gáspár Gyulánál Maros Vásárhelyen.

Kitünő főzött

ECET

nagyban és kicsinyben, állandóan előnyös árak mellett kapható

Csisa Balázs
ecetgyárában Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca (ezelőtt Cigány-utca) 22. szám alatt.

!!! Jól minőségű honi gyártmány!!!

Névjegyek, Meghívók, Eljegyzési és Esküvői valamint **gyászjelentések**, ugyszintén mindenféle **könyvnyomdai és könyvkötői munkálatok** izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál
villamos üzetre berendezett könyvnyomdát és könyvkötő-intézetet Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Vidéki megrendeléseket azonnal elintézi.

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított háziszser, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyított közzvényéknél, oszónál és meghűléseknél, bedőzésekben széleskörűen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—30, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerárakban kapható. — Főraktár: Török lözsef gyógyszerésznél, Budapest. **Richter gyógyszerárak az „Arany országhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.** Mindennapi szétküldés.

Elvállal teljes iroda- és iskola-berendezéseket olcsó áron

SZEKELY-UDVARHELY tisztá 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi Ien legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kartyák, gyász- **Képes levelezőlapok** Nagy választék tájképes, virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET **BETEGH PÁL** **KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságú, sulyu és minőségű irodai és író- **PAPIROSOK** vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek, jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-faldiszkek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegyárcák Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros **KÖNYVNYOMDÁJÁT** mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és juttányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá **könyvkötészetét** honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélíró-tollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. Irónok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, ironhegyezők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajlező kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Zongorán-gól-sipok és orgonák. Monogramok fehérnemű és levélpapírjelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

Állandóan kaphatók mindenféle **kész nyomtatványok**, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár”. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elem népskolákban** használt levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénzállományok, nyilvántartók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), bárca és szelvénykönyvek.

Körzők, vonalzó, háromszögek, szögmérő, rajzd eszák tolltokok, itató deszkák, olaj-s zfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs ecsete, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek szőnyeg szegek, kapcsok stb

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára. Nyomatott Betegh Pál villam-motoros könyvnyomdátó intézetében Székelyudvarhelyt 1909.